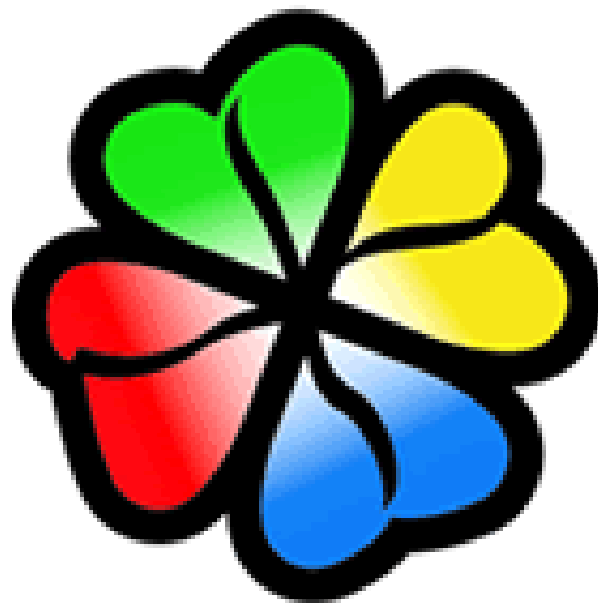

Pest Preventie Protocol

PETRUSCHOOl

Inhoud

Inleiding	3
Plagen en pesten, wat is het verschil daartussen?	3
Uitgangspunten bij ons pestprotocol	4
Pest-preventieprotocol van de Petruschool	4
Wat is de inhoud van het pest-preventieprotocol?	4
Werken aan een positieve groep	4
Sociale vaardigheden (SOVA)	5
Preventieve maatregelen	5
Borging	7
Protocollaire maatregelen	7
Begeleiding	8
Bijlage 1: Achtergrondinformatie	10
Bijlage 2: Coole kikker contract	16
Bijlage 3: Stappenplan	17
Bijlage 4: Analyseformulier (wordt nog aangepast)	18
Bijlage 5: Informatiebrief aan ouders/leerlingen	19
Bijlage 6: Telefoonnummers en internetsites	20

Inleiding

De Petruschool wil de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich op een plezierige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Wij bevorderen deze ontwikkelingen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de klas. Wij hanteren op school een schoolbrede aanpak. Het gaat hierbij om interventies die we individueel, klassikaal en op schoolniveau gecombineerd inzetten (de Petruslijn).

Het is nodig om duidelijke regels en afspraken met elkaar te maken. Een van die duidelijke regels is, dat wij (volwassenen en kinderen) met respect met elkaar dienen om te gaan. We werken aan het groepsgevoel. Dat dit niet vanzelfsprekend gebeurt, geeft aan dat we het de kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Hierbij maken we gebruik van het gedachtegoed van Positive behaviour support (PBS).

Dit leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind, in een enkel geval systematisch, door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen, dat de regels van de leerkracht niet meer in voldoende mate de veiligheid bieden of garanderen en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. Het is in dat geval van groot belang dat wij onder ogen zien, dat er een ernstig probleem in de groep is.

In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid ernstig aangetast.

Dit betekent dat wij als school pesten als ongewenst gedrag beschouwen en bereid zijn alles in het werk te stellen om pestgedrag aan te pakken.

Dit protocol is een vaststaande werkwijze waarop we het pestgedrag van kinderen benaderen.

1.Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een veilige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. De partijen zijn gelijkwaardig.

Er is zelfs sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten vindt niet plaats op basis van gelijkwaardigheid. Het gedrag wat de één vertoont is kwetsend voor de ander. Het gedrag is systematisch en houdt langdurig aan.

Kortom:

Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het heeft een pedagogische waarde. Bij plagen wordt door alle partijen pret ervaren. Het is vaak een kortstondig moment en niet structureel

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling. Er is sprake van machtsverhoudingen. Pesten is vaak langdurig en stopt niet vanzelf en is vaak stelselmatig.

2. Uitgangspunten bij ons pest-preventieprotocol

Als pesten en pestgedrag plaats vindt, ervaren we dat als niet wenselijk gedrag op onze school voor zowel de gepeste leerling, de pester, de groep leerlingen daar om heen, de leerkrachten en de ouders.

De school heeft de verplichting zich in te spannen om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.

Leerkrachten en andere betrokkenen moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en andere betrokkenen duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.

We onderscheiden drie rollen binnen het pesten; het gepeste kind, de pester en de stille groep (meelopers en/of andere kinderen). Pesten wordt in stand gehouden wanneer omstanders het pestgedrag niet afkeuren, of zelfs aanmoedigen. Het doel moet zijn de houding van omstanders te veranderen. Wanneer zij laten zien dat ze tegen het pesten zijn en het slachtoffer steunen, zal het pestgedrag afnemen.

Wanneer pesten, ondanks alle preventieve maatregelen en inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.

3. Pest-preventieprotocol van de Petruschool

Wat is de inhoud van het pest-preventieprotocol?

Het pest-preventieprotocol vormt de verklaring van de leerkrachten, de ouders en andere betrokkenen bij de school, waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en pesten volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken. De Petruschool wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat onze school en allen die daarbij betrokken zijn expliciet stelling nemen voor een positief schoolklimaat en dat wij concrete maatregelen nemen bij situaties waarbij gepest wordt.

Werken aan een positieve groep

Ieder mens heeft de behoefte om bij een groep te horen. Daarnaast wil je er ook toe doen, je gewaardeerd voelen. In de ontwikkeling van een klas, een verzameling individuen, tot een positieve groep is een cruciaal moment waarop de posities en rollen binnen de groep onder druk staan en sterk beïnvloedbaar zijn.

Dit moment is de fase van de *storming*. Deze vindt plaats tussen de zomer- en de herfstvakantie. In deze fase zien we vaak een strijd om de invloed, om de macht in de klas. Helaas wordt tijdens de *storming* pijnlijk duidelijk wie wel of niet bij de groep (of deelgroepjes) hoort.

Het is op dit moment in het schooljaar dat leraren extra aandacht moeten besteden aan de waarden van de groep. In gesprekken en opdrachten staat de vraag centraal of je in deze groep mag zijn wie je bent (diversiteit). Het gaat daarbij ook over respect voor de ander, over empathie en de kracht van een positieve groep. Als de leraar en de leerlingen erin slagen

positieve groepswaarden tot de norm te maken, zal de rest van het schooljaar zeer waarschijnlijk plezierig verlopen en weinig of geen pestgedrag kennen.

Er zijn materialen op school aanwezig die de leraar kunnen ondersteunen bij de groepsvorming. Wat de leraar ook gebruikt en organiseert, aandacht voor sociaal-emotionele competenties (SEL) mag in de aanpak niet ontbreken.

Sociale vaardigheden (SOVA) en SEL-competenties

Sociale vaardigheden (SOVA) en SEL-competenties aanleren en eigen maken is het ontwikkelingsproces waarmee je fundamentele levensvaardigheden verwerft. Het betreft vaardigheden waarmee we onszelf en onze vriendschappen effectief en moreel verantwoord kunnen vormgeven. Het aanleren en uitdragen van de SEO (sociaal emotionele ontwikkeling) kan bijdragen aan de verwezenlijking van een veilige leer- en leefomgeving. De vijf essentiële sociale vaardigheden zijn: besef hebben van jezelf en de ander, zelfmanagement, relatie hantering en keuzes maken.

Onze inzet en procedures leiden meestal tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Persoonlijke aandacht zorgt meestal voor een ontlading, erkenning en verandering. Toch is het belangrijk om in het geval van pestgedrag duidelijk te beschrijven wat er gebeurt en wat er wordt gedaan aan de behandeling van dit probleem.

Onderstaande geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen.

Wij als school staan open om naar de problemen van de leerlingen te luisteren. De mogelijkheid om pestgedrag te melden wordt op verschillende manieren geboden. Dit kan dan gaan over pestgedrag dat leerlingen zelf treft en pestgedrag dat leerlingen naar anderen signaleren. De mogelijk bestaat om dit zowel openlijk als anoniem te doen en zowel bij de eigen leerkracht, onze pestbussen, als bij het pestpreventieteam (directie, intern begeleider en de gedragsspecialist).

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol en het is verstandig om de gepeste leerling in de keuzes die gemaakt worden te betrekken.

De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat het ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. Er worden duidelijke afspraken gemaakt.

Preventieve maatregelen

Binnen de Petruschool hebben we een aantal preventieve maatregelen getroffen om pesten tegen te gaan;

- We hebben duidelijke en positief geformuleerde schoolregels opgesteld. Hieruit voortvloeiend zijn per gebied in de school heldere regels opgesteld (zie hiervoor het document Schoolregels). Wij maken hierbij gebruik van de methode Goed gedrag en PBS.
- De schoolregels worden levend gehouden door lessen te geven over hoe je te gedragen naar de regels. Ieder jaar worden deze regels en afspraken ingeoeffend en

herhaald aan het begin van het nieuwe schooljaar. Ook besteden we in de PetrusPost aandacht aan de regels door elke twee weken een regel centraal te stellen.

- We werken op school volgens de PBS methode, oftewel schoolwide Positive Behavior System. We spreken positieve verwachtingen uit en door de hele school hangen gedrags- en omgangsregels die positief en gewenst gedrag benoemen. Alles valt onder de 3 thema's verantwoordelijkheid, respect en veiligheid. De kinderen kunnen individueel of met de hele groep beloningskaartjes verdienen. Als ze een bepaald aantal kaartjes hebben verdiend met elkaar dan mogen ze als groep een beloning uitkiezen.
- Er zijn afspraken gemaakt over het inzetten van de PBS (Positive Behavior System) Stop-methode.
- Vanaf groep 3 t/m 8 maken we met de kinderen aan het begin van het schooljaar een positief geformuleerd gewenst gedrag contract (bv. ik ben een coole-kikker lijst, respect contract etc). Het contract is regelmatig onderwerp van gesprek in de groepen.
- De leerkrachten hebben inzicht in de leefwereld van de kinderen en hebben weet van de groepsdynamische processen. We werken in de groep gedurende het hele schooljaar aan een positief groepsgevoel. Bij onze aanpak heeft het sociaal-emotioneel leren van de groep de hoogste prioriteit. Binnen een positieve groepsaanpak streven we naar een leer- en leefomgeving waar diversiteit, empathie, warmte en respect belangrijke uitgangspunten zijn. Met de methode Kwink komen al deze uitgangspunten aan de orde gedurende het jaar. Iedere week is er een Kwinkles en ouders worden geïnformeerd middels een koelkastposter.
- In de school zijn twee anti-pestbussen te vinden waarin kinderen (eventueel anoniem) om hulp kunnen vragen. Deze bus beheert de leerlingenraad samen met de gedragspecialist. Leerlingen begrijpen soms sneller wat er tussen leerlingen speelt. Ze kunnen zo ook gemakkelijker bemiddelen. Ze zijn soms voor de dader en het slachtoffer minder bedreigend. Dit gaat onder begeleiding van de gedragspecialist.
- In de groepen 5 en 6 krijgen de leerlingen 6 bijeenkomsten Orka training (SOVA training) aangeboden met de hele groep. De leerkracht vult van tevoren een meetinstrument in en stemt met de docent/trainer af waar de groep behoefte aan heeft (leerdoelen). De komende drie jaar krijgen alle groepen (schoolbreed) deze methode aangeboden. Het doel is dat de leerkrachten deze manier van werken eigen maken en deze methode breed gedragen wordt binnen de school. Deze methode werkt met superhelden, de kinderen zijn bekend met deze oplossingsmethodes (slimme keuzes) voor het oplossen van problemen. Ouders kunnen een workshop van Orka bijwonen tijdens de algemene ouderavond.
- In de bovenbouw krijgen de leerlingen 1 keer per jaar een workshop van een theatergezelschap over pesten en social media gebruik aangeboden met hun groep. De ouders krijgen deze workshop ook aangeboden.

- In groep 7 wordt de SAQI digitaal afgenomen. Dit is een meetinstrument om in kaart te brengen hoe de leerlingen op onze school naar pesten kijken en of ze zich veilig voelen.
- Iedere leerkracht neemt voor de herfstvakantie en voor de voorjaarsvakantie het Sociogram af. Een Sociogram is een meetinstrument die sociale relaties en verbindingen die binnen een groep spelen zichtbaar maakt. Afgesproken is dat de leerkrachten SOVA spellen en groepsactiviteiten gericht inzetten om de kinderen die negatief gekozen zijn erbij te betrekken en hun positie in de groep sterker te maken.
- We gebruiken de EGGO om in kaart te brengen hoe de leerkracht naar de werkhouding, gedrag/sociale vaardigheden kijkt, dit wordt tijdens de groepsbespreking besproken.
- Aan de hand van 'het groepsplan gedrag' van Kees Overveld brengen wij beknopt in kaart welke leerling qua gedrag in welk preventieniveau zit en op welke manier we hier mee omgaan. De kinderen in preventieniveau 3 worden in ons zorgteam besproken.
- We werken met de methode Trefwoord. Hier komt het geloof, maar ook veel thema's als pesten, hoe ga je met elkaar om en anders zijn naar voren. Iedere dag behandelen we een verhaal of gedicht in de groep.
- Op school zijn er diverse SoVa materialen en spellen aanwezig. Deze worden in kleine groepjes, klassikaal en groep doorbroken ingezet. Als leidraad gebruiken wij de methode 'De coole kikker'. Hierin komen verschillende thema's aan bod. Samen spel en interactie is van groot belang. In de lessen leren we de leerlingen oa. Hoe de aandacht van pestgedrag weggehaald kan worden. We verhogen het bewustzijn over de invloed van de groep bij het in stand houden van pesten. Ook leren we de kinderen manieren om kinderen die gepest worden te helpen en te ondersteunen.
- Alle leerkrachten en andere medewerkers van de school zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie, geven positieve feedback en houden er zicht op dat iedereen zich aan de regels houdt.
- Er is een duidelijk stappenplan afgesproken hoe te handelen bij kinderen die zich niet aan de gemaakte afspraken en regels houden (zie: stappenplan sancties Petruslijn).
- Regelmatig evalueren via observaties en gesprekjes is gewenst. Het kan zo zijn dat na overleg met ouders onze SMW medewerker wordt ingeschakeld of dat een kind een externe SOVA training volgt.
- We nemen deel aan de week tegen pesten en besteden tijdens deze week extra aandacht aan social media gebruik en pesten.

Borging:

- Aan het begin van ieder schooljaar starten we op de eerste studiedag met een onderdeel SoVA. De regels, afspraken en nieuw in te voeren maatregelen worden hierbij herhaald, besproken en inge oefend. Tijdens de wekelijkse bordsessies komt SEO ook maandelijks terug.

- Het pestpreventieteam (gedragsspecialist, intern begeleider en directeur) houden collega's op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (cyber)pesten. Dit gebeurt d.m.v. kennisoverdracht tijdens een studiedag, een workshop of cursus.
- Ouders van nieuwe leerlingen worden op de hoogte gesteld d.m.v. een kennismakingsgesprek en de schoolgids.

Protocollaire maatregelen

- Het pestgedrag wordt gesignaleerd. Dit kan door bv. een ouder, leerling of via melding in de pestbus.
- Een ieder draagt de verantwoording alle leerlingen in alle gevallen op ongewenst (pest) gedrag te wijzen. Meld ongewenst gedrag bij de verantwoordelijke groepsleerkracht.
- Als er sprake is van incidenteel pestgedrag binnen de groep dan wordt dat met de betrokken leerlingen besproken door de groepsleerkracht. Er wordt geluisterd naar de pester en het slachtoffer, volgens de aanpak 'zonder verwijten' en er worden zo nodig adviezen gegeven. We gaan op zoek naar een oplossing voor het probleem. Er wordt in de klas aandacht besteed aan het positieve groepsgevoel en aan de rol van de middengroep.
- Er worden duidelijke afspraken gemaakt, alles wordt geregistreerd op het analyseformulier pestgedrag (bijlage 4). Het formulier is terug te vinden in de groepsmap. Dagelijks praten de pester en het gepeste kind afzonderlijk en met elkaar onder begeleiding van de groepsleerkracht. De afspraken worden herhaald en er wordt gekeken of het gedrag is afgenomen/opgelost.
- Bij aanhoudend en/of complex pestgedrag wordt het pest-preventieteam (directie, IBer, gedragsspecialist) op de hoogte gesteld. De leerkracht overhandigt het analyseformulier pestgedrag, met daarop de gebeurtenissen, de inhoud van het probleem, de gevoerde gesprekken en afspraken, zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
Het pest-preventieteam voert, op korte termijn, individuele gesprekken met de kinderen uit de groep en brengt het probleem verder in kaart. De oplossing komt voornamelijk vanuit de kinderen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de groep en de groepsleerkracht. Het analyseformulier pestgedrag wordt aangepast/bijgesteld door de groepsleerkracht.
- Het team en de betrokken ouders worden op de hoogte gesteld van het pestgedrag, zodat iedereen alert kan reageren en kennis heeft van de gemaakte afspraken. De ouders van de pester worden in het bijzijn van de pester, op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester goed doorgesproken. Ouders worden wekelijks (tenzij anders afgesproken) door de groepsleerkracht op de hoogte gehouden van de vorderingen en doorlopen stappen. De ouders van de gepeste leerling worden op dezelfde wijze op de hoogte gesteld en op de hoogte gehouden.

Er wordt nu bij de betrokken leerlingen een registratie gemaakt van het pestgedrag in Esis. Dit gaat om een korte registratie pestgedrag en verwijzing naar het analyseformulier in de groepsmap. Dit gebeurt door de groepsleerkracht.

- De komende weken wordt de situatie gevolgd. Bij de wekelijkse gesprekken zijn de kinderen, de groepsleerkracht, en eventueel een lid van het pest-preventieteam aanwezig. De gemaakte afspraken worden geëvalueerd en eventueel bijgesteld om in de komende observatieperiode verbetering te boeken.
- Als de situatie niet verandert, worden de ouders van de betrokkenen weer uitgenodigd op school voor een ontmoeting met een van de leden van het pest-preventieteam en de leerkracht. De situatie en de consequenties van het aanhoudend pestgedrag worden met ouders besproken. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs en excursies.
- In enkele gevallen worden de overige ouders van de groep per mail/brief ingelicht.
- Als het gedrag niet verbetert kan de leerling in de zorgcommissie besproken worden. Het kan raadzaam zijn hulp als SMW of Jeugdzorg in te schakelen.
- Als het gedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en / of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken kan de directie overgaan tot bijzondere maatregelen: isoleren van de pester of een tijdelijke schorsing.

Begeleiding

Aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam en slachtoffer voelen en heeft recht op zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuw pestgedrag moet er ook gekeken worden naar het verwerken van de ervaringen. Dit kan gebeuren door:

- Gesprekken met de leerkracht van het kind. Naast incidentele momenten kunnen ook vaste gesprekken worden gepland waarin het kind gevraagd wordt naar de vooruitgang. Het doel is zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een "verwerkingsschriftje" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld onder en buiten schooltijd. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de ervaringen van zich af te schrijven.

Aan de pester

De pesters hebben ook recht op hulp, zij zijn namelijk niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende punten:

- Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school en welk gedrag wel gewenst is.
- Een aantal vervolgesprekken onafhankelijk van de ontwikkelingen wat betreft het pesten waarin het gedrag besproken wordt.
- Een duidelijke consequentie die volgt als het pestgedrag toch weer voorkomt.

- Pestgedrag wordt binnen de bouw of het team gemeld, zodat iedereen alert kan reageren.

Aan de zwijgende middengroep en de meelopers

Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren:

- De groepsleerkracht werkt aan het groepsgevoel in de klas en beloont positief gedrag van deze middengroep.
- De pest-preventiemedewerker gaat in gesprek met een aantal kinderen uit deze middengroep om samen oplossingen voor het bestaande probleem te bedenken.
- We bieden de middengroep vertrouwen en ondersteuning om de juiste hulp aan de pester en gepeste kinderen te bieden.

Aan de ouders van het gepeste kind en de middengroep/meelopers

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang te weten dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten.

- Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters zijn op de hoogte van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont en dat daar iets aan gedaan moet worden.
- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij merken dat er een kind gepest wordt.
- Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Bijlage 1: Achtergrondinformatie

A. De betrokkenen

Het gepeste kind

- Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het blijkt dat kinderen gepest worden als er al sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.
- Er zijn dus helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden *mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie*.
- Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

- Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek de sterksten uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij hun pestgedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.
- De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich niet aan de regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken.
- Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten.
- Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag.
- Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

- De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten.
- Sommige kinderen blijven op afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers “. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden.
- Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.
- Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en minder verantwoordelijk voor wat gebeurt.
- Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken en de individuele verantwoordelijkheid achter zich en kan zo leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

B. Adviezen

Voor alle ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten; wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Moedig uw kind aan zijn gevoel voor humor te bewaren en leer hem/haar om zichzelf te kunnen lachen.
- Leg uit dat bijna alle kinderen wel eens gepest worden en dat er niks mis met hen is.
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Als u kind weinig vriendjes heeft, bemoedig hem/haar om kinderen uit te nodigen om thuis te spelen of stel voor dat hij/zij op een teamsport of activiteit gaat.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- *Leer uw kind voor anderen op te komen .*

Voor ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Bespreek de situatie met uw kind.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind.
- Probeer uw kind duidelijk te maken dat zijn/haar gedrag beangstigend is voor andere kinderen.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Bekritiseer het gedrag, niet uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.

Voor ouders van gepeste kinderen

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u de ouders van de pester opbellen en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Als uw kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met uw kind filmpjes over pesten.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef het achtergrondinformatie en maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.

- Beloon uw kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.
- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd- of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat uw kind opschrijven wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij uw kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Voor kinderen

Wat kun je doen als je gepest wordt?

- Praat met iemand die je vertrouwt.
- Praat met je meester of juf.
- Vertel het aan je ouders en zij praten dan met de meester of juf.
- Stop een briefje in de pestbus.
- Is het erg, dan moet je het altijd vertellen, bij voorkeur aan een volwassene. Leg uit hoe vaak het gebeurt, wanneer en waar.
- Vraag een vriend of vriendin om mee te gaan naar een volwassene.
- Huilen, schreeuwen en wegrennen, geeft de pesters een succeservaring. Draai je rug naar hen toe en loop zelfverzekerd weg.
- Oefen thuis, kalm te blijven, lachen om schelden en/of weglopen van het gepest.
- Alleen zijn maakt kwetsbaar: blijf bij een groep, wees nooit de laatste om weg te gaan.
- Laat dure spullen thuis.
- Schep nooit op over geld of dingen die je hebt.
- Probeer rustig te blijven, doe zelfverzekerd.
- Vraag jezelf af of je misschien zelf iets doet dat uitnodigt tot pesten.
- Misschien kun je dit gedrag dan (met hulp) veranderen.
- Kies nieuwe vrienden.
- Iedereen wordt weleens gepest, overal waar groepen zijn kan worden gepest. Praat hierover met vrienden, meester/juf en ouders.
- Probeer erom te lachen.
- Haal je schouders op.
- Ontwikkel gevoel voor humor, probeer er een grapje van te maken.

Hoe stoppen we samen het pesten? (vanuit de kinderen)

- HULP HALEN!!!!!!
- Niet mee gaan pesten.
- Opkomen voor het slachtoffer.
- Door iemand te waarschuwen.
- Door zelf het goede voorbeeld te geven.
- Door partij te kiezen voor het slachtoffer.
- Vraag aan de gepeste om samen naar een leerkracht toe te gaan.
- Stop een briefje in de pestbus.
- Door zelf niet te pesten en pesters op hun gedrag aan te spreken.
- Als je een grapje maakt opletten of je daar niemand mee kwetst.
- Het slachtoffer verdedigen, als je sterk genoeg bent gaan de pesters vanzelf weg.

- Door tegen de pesters te zeggen. “Hoe zou jij het vinden om gepest te worden”?
- Door aan het gepeste kind te vragen mee te doen met spelletjes.
- Altijd eerst proberen het beide partijen zelf op te laten lossen, eventueel met hulp van een bemiddelaar.
- Door met beide partijen te praten over het waarom en hen zelf te vragen wat eraan gedaan kan worden.
- Door een club op te richten tegen pesten.
- Samen afspraken maken hoe je met elkaar omgaat.

De belangrijkste regel van het pesten luidt:

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!!

Zie je dat iemand gepest wordt, praat er dan ook over. Het is geen klikken, maar helpen!!

C. Gedrag

Pestgedrag

We spreken van pestgedrag als er sprake is van machtsmisbruik en het stelselmatig buitensluiten, benadelen, kleineren e.d. van anderen. De veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij echt pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug bij de betrokkenen. De belangrijkste eigenschappen van pestgedrag zijn dus het bedreigende, het systematische en het rolvaste karakter.

Leerkrachten en ouders dienen ook alert te zijn op nieuwe pestvormen. Een pestvorm die voor veel kinderen erg bedreigend is, maar door ouders en leerkrachten nog niet voldoende is onderkend, is het zogenaamde ‘online-pesting’ oftewel pesten via de sociale media. Voorbeelden hiervan zijn Facebook en WhatsApp. Er wordt flink gescholden en bedreigd. Veel kinderen praten hier niet over, en ouders houden onvoldoende toezicht op het gedrag van hun eigen kind en dat van anderen op de computer.

Het heeft zin om op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend.

De situatie voor met name meelopers verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om grote risico’s te lopen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Voorbeelden van pestgedrag

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen.

Waarschuwingssignalen

Kinderen kunnen door middel van hun gedrag laten zien dat ze worden gepest. Indien u een van de volgende signalen bemerkt, zou u uw kind kunnen vragen of er iemand is die hem/haar bedreigt of bang maakt. De positieve aanpak van pesten moedigt de leerlingen aan om het te vertellen en vraagt aan de ouders als ze ongerust zijn dit te melden op school.

Kinderen kunnen:

- Bang zijn om van of naar school te lopen.
- Weigeren om naar school te gaan.
- Verschillende routes naar school nemen.
- Verminderde concentratie tonen in de klas.
- Niet meer buiten willen spelen.
- Bij volwassenen blijven staan met buiten spelen.
- Zichzelf verstoppen voor anderen op het schoolplein.
- Zonder aanwijsbare reden andere kinderen pijn doen.
- Zich terugtrekken.
- Sneller van hun stuk gebracht zijn.
- Huilen in hun slaap, meer nachtmerries hebben.
- Onverklaarbare blauwe plekken en schaafwonden hebben.
- Regelmatig eigendommen op onverklaarbare wijze kwijt zijn.
- Weigeren te zeggen wat het probleem is.
- Onlogische antwoorden geven op de hiervoor vermelde punten.

D. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat in staat is zijn eigen boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen.

Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind nog meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als vergelding kan er namelijk in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester

De pester zelf ziet zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt namelijk ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waardoor ze helaas niet toe in staat zijn, door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

De directe omgeving

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen, omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer, door actief te helpen of een volwassene erbij te halen. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar hebben het niet gezien als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders hebben niet altijd de juiste informatie. Een pester op school hoeft in de thuissituatie geen pester te zijn. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij zien het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag.

Hun kind maakt een abnormale ontwikkeling door, met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken.

Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Bijlage 2

Het coole kikker blad

Naam.....

Groep.....

Je bent een coole kikker als je

.....
.....

Wanneer ben je geen coole kikker?

.....
.....

In de klas gedraagt een coole kikker zich

.....
.....

Op het schoolplein gedraagt een coole kikker zich

.....
.....

Wil jij een vet coole kikker zijn?

.....
.....

Waarom wel/niet?

.....
.....

Tips/ideeën/opmerkingen om er samen een super cool schooljaar van te maken

.....
.....
.....

Bijlage 3: Stappenplan

Stap 0

Melding pesten d.m.v. briefje in de pestbus, door ouder of kind.

Stap 1

Groepsleerkracht wordt op de hoogte gesteld.

Stap 2

Gesprek met alle betrokken leerlingen en de middengroep.

Stap 3

Verder in kaart brengen van de situatie d.m.v. analyseformulier pestgedrag (bijlage 4 in groepsmap), concrete afspraken uitvoeren en groep begeleiden en aanmoedigen tijdens het werken aan een positieve oplossing binnen de groep.

Stap 4

Bij aanhoudend pestgedrag het Pest-preventieteam inschakelen. Met alle betrokken leerlingen worden duidelijke afspraken gemaakt. (analyseformulier pestgedrag aanvullen).

Stap 5

De groepsleerkracht licht de ouders van de betrokken leerlingen en het team in. Korte vermelding van pestgedrag in Esis door groepsleerkracht.

Stap 6

Volgen en belonen van de leerlingen en aanhouden/bijstellen van het analyseformulier pestgedrag. Alle betrokken ouders op de hoogte houden van de voortgang.

Stap 7

Eventueel alle ouders van de betreffende groep per mail/brief inlichten.

Stap 8

Afsluiten (ook in Esis) of door naar stap 9.

Stap 9

Anmelden zorgcommissie, instanties als jeugdzorg of SMW inschakelen.

Stap 10

Schorsing

Bijlage 4: Analyseformulier 'pestgedrag'

Datum: Groep: Leerkracht:	Gepeste	Pester	Overigen
Situatie			
Gemaakte afspraken			
Ondernomen acties			
Evaluatie Afsluiting			

Bijlage 5

PETRUSCHOOl

voor katholiek basisonderwijs

de school behoort tot de Laurentius Stichting

Rijswijk,

Beste ouders, verzorgers van de leerlingen van groep

In de groep van uw kind vinden er pesteringen plaats. Omdat wij graag voor alle leerlingen een veilige school willen zijn, waar leerlingen met plezier naar toe gaan, nemen wij dit probleem erg serieus.

Wij willen u als ouder vragen ons te helpen dit probleem op te lossen. Wij vragen u om met uw kind aandacht te besteden aan pestgedrag, ook als uw kind er niet direct bij betrokken is.

Om u op weg te helpen bieden wij een aantal adviezen.

Persoonlijk verhaal/informatie van toepassing op de situatie.

Mocht u vragen hebben, dan kunt u terecht bij de groepsleerkracht van uw kind of het pest-preventieteam.

Bijlage 6: Contacten

Leerlingen en leerkrachten kunnen terecht op het nummer: **0800 28282800**

Ouders kunnen terecht op het nummer: **0800 5010**

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: **0800 0432**

De Opvoedtelefoon voor een luisterend oor voor ouders, maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur: **0800 700 8090 (80ct. p/m)**

www.pestweb.nl

www.50tien.nl

www.minocw.nl

www.pestten.net

U kunt ook een afspraak maken met Sanne Tempels (school maatschappelijk werk). Zij is iedere week op donderdagochtend van 9.00 tot 13.00 uur aanwezig bij ons op school.

Telefoon: 06-10056983/Mail: s.tempels@schoolormaat.nl

Bij CJG (centrum jeugd en gezin) kunt u ook terecht met al uw vragen.